

- ۱- مبارزات سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ایرانیان در دو قرن اول هجری چه پیامدی داشت ؟
 فعالیت ها و مبارزات سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ایرانیان در دو قرن نخست هجری ، زمینه را برای شکل گیری سلسله های ایرانی و به دنبال آن تغییر اوضاع سیاسی ایران در سده های سوم و چهارم هجری را فراهم ساخت .
- ۲- سر آغاز تغییر اوضاع سیاسی ایران در سده های سوم و چهارم هجری چه زمانی بود ؟
 سر آغاز این تغییر ، هنگامی بود که طاهربن حسین مشهور به ذوالیمینین از جانب مامون خلیفه عباسی به حکومت خراسان منصوب شد .
- ۳- چه عاملی مامون را متوجه این نکته ساخت که باید تغییری در شیوه اداره قلمرو خلافت ایجاد کند ؟
 تشدید جنبش های ضد خلافت در ایران ، مامون را متوجه این نکته ساخت که باید تغییری در شیوه اداره قلمرو خلافت ایجاد کند ؛ از این رو ، حکومت خراسان را به طاهرسردار ایرانی خود سپرد . پس از طاهر ، حکومت خراسان در خاندان او موروثی شد و نخستین سلسله مسلمان ایرانی شکل گرفت .
- ۴- با افول قدرت عباسیان کدام سلسله های ایرانی در ایران روی کار آمدند ؟ پس از طاهریان ، صفاریان ، سامانیان ، علویان طبرستان ، زیاریان (آل زیار) ، آل بویه روی کار آمدند .
- ۵- سلسله های طاهریان و سامانیان ریشه در کدام خاندان های ایرانی داشتند ؟
 سلسله های طاهریان و سامانیان ریشه در خاندان های کهن دهقانی (خراسان و ماورالنهر) داشتند . در واقع این دو سلسله را دودمان های زمینداری پایه گذاری کردند که از نفوذ و قدرت اقتصادی و پشتوانه اجتماعی و فرهنگی قابل ملاحظه ای در دیار خود برخوردار بودند .
- ۶- دهقانان ایرانی در سده های نخست هجری چه نقشی را ایفا کردند ؟
 دهقانان در سده های نخستین هجری علاوه بر (مشارکت در امور محلی) ، نقش مهمی در (حفظ و انتقال فرهنگ ایرانی از دوره باستان) به (دوره اسلامی) ایفا کردند .

۷- حکومت علویان طبرستان برای چه هدفی تشکیل شد و بنیانگذار آن چه کسی بود ؟
حسن بن زید ، بنیانگذار حکومت علویان طبرستان و جانشینان او از سادات علوی شیعه مذهب بودند که برای رهایی از ستم خلفای عباسی ، به ایران و به ویژه به منطقه طبرستان پناه آورده بودند . سادات علوی نقش موثری در ترویج اسلام در میان ایرانیان به ویژه ساکنان (طبرستان ، دیلم ، گیلان) داشتند و با رفتار و اخلاق پسندیده خود ، مورد اعتماد توده های مردم قرار گرفتند .

۸- یعقوب لیث چگونه فعالیت خود را آغاز کرد ؟
یعقوب لیث صفاری ، رویگرزاده ای از دهی به نام قرنین در سیستان بود . او فعالیت اجتماعی و سیاسی خود را با شرکت در گروه عیاران و جوانمردان سیستان و جنگ با خوارج آنجا آغاز کرد .

۹- سلسله آل بویه را چه کسی بنیان نهاد ؟
سلسله آل بویه را ، پسران ابوشجاع بویه (علی ، حسن ، احمد) از اهالی دیلم تأسیس کردند . بویه شغل ماهیگیری را رها کرد و به همراه پسرانش حرفه نظامی را برگزید و به خدمت سرداران دیلمی درآمد .

۱۰- بنیانگذاران کدام سلسله های ایرانی با تایید خلیفه عباسی به حکومت رسیدند ؟
بنیانگذاران برخی سلسله های ایرانی مانند طاهریان و سامانیان با فرمان خلیفه عباسی به حکومت رسیدند و انتقال قدرت از امیری به امیر دیگر در آن حکومت ها با فرمان و تایید خلیفه صورت می گرفت .

۱۱- بنیانگذاران کدام سلسله های ایرانی بدون اجازه و تایید خلیفه عباسی به حکومت رسیدند ؟
(یعقوب لیث صفاری ، بنیانگذار حکومت صفاریان) و (حسن بن زید علوی مؤسس حکومت علویان طبرستان) ، (مردآویج بنیانگذار سلسله زیاریان) و (پسران بویه (علی ، حسن ، احمد) که سلسله آل بویه) را بنیان نهادند ، آنان بدون اجازه و تایید خلیفه عباسی به حکومت رسیدند .

۱۲- روابط طاهریان و سامانیان با خلافت عباسی چگونه بود ؟
امرای سلسله های طاهری و سامانی عموماً نسبت به خلفای عباسی اظهار اطاعت ظاهری می کردند و در مواردی ، با دشمنان خلافت مانند علویان طبرستان و خوارج در سیستان سرستیز داشتند . اظهار اطاعت این امیران نسبت به خلافت ، به قدرت آنان در نظر عامه مردم مسلمان مقبولیت و مشروعیت می بخشید .
باین حال ، آنان در اداره قلمرو خود استقلال کامل داشتند و بار باره و اختیار خود درباره مسائل سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی ، فرهنگی سرزمین های تحت فرمان ، تصمیم گیری و عمل می کردند .

۱۳- روابط علویان طبرستان با خلافت عباسی چگونه بود ؟

روابط حکومت علویان طبرستان با خلافت عباسی همواره خصومت آمیز بود ؛ زیرا امیران شیعه مذهب این سلسله که از سادات علوی بودند ، خود ادعای خلافت داشتند و عباسیان را غاصب خلافت می دانستند . از این رو ، بیشتر دوران حکومت علویان طبرستان (۲۵۰ - ۳۲۶ ق) به کشمکش و جنگ با سپاهیان خلیفه و لشکریان طاهریان و سامانیان که متحد خلافت بودند ، سپری شد .

۱۴- رابطه صفاریان با خلافت عباسی چگونه بود ؟

رابطه صفاریان با خلافت عباسی فرازونشیب زیادی داشت . با وجود آنکه یعقوب ، بدون فرمان و بی اجازه خلیفه عباسی به قدرت رسید ، اما موفقیت های او در سرکوب خوارج ، و جهاد با کفار مرزهای شرقی ، موجب شد که خلیفه ، فرمان حکومت (سیستان ، کابل ، بلخ) را برای او ارسال نماید . یعقوب پس از حمله به نیشابور و از میان برداشتن حکومت طاهریان ، و لشکرکشی ناموفق او به بغداد ، روابط دو طرف به خصومت گرایید .

۱۵- چه کسی به جانشینی یعقوب لیث رسید ؟ (برادر او عمرو لیث) به جانشینی رسید .

۱۶- روابط صفاریان با خلافت عباسی در زمان عمرو لیث چگونه بود ؟

در زمان عمرو لیث ، برادر و جانشین یعقوب ، دشمنی و درگیری میان صفاریان و خلافت عباسی کمتر شد . امیر صفاری نسبت به خلیفه اظهار تبعیت کرد و به نام او خطبه خواند . خلیفه نیز حکومت عمرو را بر مناطقی که در اختیار داشت تایید کرد . ولی عباسیان نسبت به صفاریان بی اعتماد بودند . از این رو ، در جنگ میان عمرو لیث با اسماعیل سامانی ، خلیفه جانب سامانیان را گرفت و در این جنگ عمرو لیث به اسارت درآمد و به بغداد فرستاده شد و خلیفه نا جوانمردانه دستور قتل او را داد .

۱۷- روابط زیاریان با خلافت عباسی چگونه بود ؟

روابط زیاریان نیز با خلافت عباسی فرازونشیب زیادی داشت . مرد آویج با شکست سپاه خلیفه ، شهرها و ولایات مختلف ایران را گرفت و عاملان خلیفه را بیرون راند . مرد آویج خیال حمله به بغداد و نابودی خلافت عباسی را داشت ، اما پیش از اقدام به این کار ، توسط غلامان شورشی خود کشته شد . جانشینان او که قلمرو آنان به گرگان و طبرستان محدود شده بود ، از بلند پروازی مرد آویج دست برداشته و نسبت به خلیفه بغداد اظهار اطاعت کردند .

۱۸- روابط آل بویه با خلافت عباسی چگونه بود ؟

روابط آل بویه با خلافت عباسی با (روابط سایر سلسله های ایرانی با عباسیان) تفاوت داشت . یکی از موسسان حکومت آل بویه (احمد) با مشاهده اوضاع نابسامان خلافت ، بغداد را تسخیر کرد ، اما خلافت را از بین نبرد . امیران آل بویه بیش از یک قرن ، خلافت عباسی را تحت سلطه خود داشتند و فرمان عزل و نصب خلیفه به میل آنان انجام می گرفت . آنان شأن و حرمت خلافت را نگه داشتند و چنین وانمود کردند که تابع خلیفه هستند .

۱۹- امیران کدام سلسله های ایرانی در سده های سوم تا پنجم تأثیر بیشتری در ایران داشتند ؟

به قدرت رسیدن سلسله های ایرانی در سده های (۳ تا ۵ هجری) آثار و پیامدهای عمیق و گسترده ای بر ایران و ایرانیان داشت که البته میزان آن به یک اندازه نبود . **ظاهر ذوالیمینین و یعقوب لیث صفاری** و امرای **سامانیان** و **آل بویه** به مراتب تأثیر بیشتری داشتند .

۲۰- مهمترین پیامد سیاسی - اجتماعی ظهور حکومت های ایرانی چه بود ؟

مهمترین پیامد (سیاسی- اجتماعی) ظهور حکومت های ایرانی ، کاهش و زوال تدریجی سلطه (سیاسی - نظامی) خلفای عباسی بر ایران بود . پس از آنکه اداره امور مناطق مختلف کشور در اختیار کارگزاران ایرانی قرار گرفت ، به مرور آرامش نسبی بر جامعه بازگشت و از شدت آشوبها و جنبش های سیاسی ، اجتماعی ، مذهبی کاسته شد . اما برخی از امیران آن سلسله ها به سبب تمایلات توسعه طلبانه و یا به علت تشویق و تحریک خلفای عباسی به رقابت و ستیز با یکدیگر پرداختند .

۲۱- اوضاع اقتصادی ایران در زمان سلسله های ایرانی در فاصله سده های ۳ تا ۵ هجری چگونه بود ؟

در فاصله سده های (۳ تا ۵ هجری) به ویژه در زمان (طاهریان ، سامانیان ، آل بویه) فعالیت های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود . در آن زمان کشاورزی ، صنعت ، تجارت رشد چشمگیری یافت . به واسطه چنین رشدی بود که شهر و شهرنشینی در قلمرو آل بویه گسترش یافت . بخارا ، نیشابور ، ری ، اصفهان ، شیراز ، همدان از شهرهای بزرگ و آباد آن دوره بودند .

۲۲- به چه دلیل در دوره (آل بویه) ، شهر و شهرنشینی گسترش یافت ؟

به ویژه در زمان (طاهریان ، سامانیان ، آل بویه) فعالیت های اقتصادی از رونق مناسبی برخوردار بود . در آن زمان (کشاورزی ، صنعت ، تجارت) رشد چشمگیری یافت . به واسطه چنین رشدی بود که شهر و شهرنشینی در قلمرو آل بویه گسترش یافت .

۲۳- عوامل رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی در زمان (سامانیان و آل بویه) چه بود ؟
(برقراری آرامش و امنیت نسبی) ، (قرار گرفتن زمام کارها به دست امیران و وزیران با تدبیر و علاقمند به عمران و آبادانی) ، (استقرار نظام دیوانی منظم و منسجم) از عوامل رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی در زمان (سامانیان و آل بویه) بود .

۲۴- وضع مذهب در دوران حکومت مستقل سلسله های ایرانی چگونه بود ؟
پس از آنکه امیران ایرانی قدرت را به دست گرفتند و سلسله های حکومتی مستقلی تشکیل دادند ، روند گرایش به اسلام شتاب بیشتری یافت و اکثریت مردم ایران در دوره آنان به دین اسلام پیوستند . امرای علویان طبرستان و آل بویه که پیرو مذهب تشیع بودند ، به تقویت و گسترش آن در ایران کمک کردند . در دوره آل بویه ، مراسم عزاداری امام حسین (ع) در عاشورا و جشن عید غدیر خم با شکوه و عظمت برگزار می شد . حرم امامان شیعه در عراق مرمت و بازسازی شد و رسم زیارت ربه گسترش نهاد .

۲۵- زبان فارسی پس از ورود اسلام به ایران چه جایگاهی داشت ؟
گرچه با ورود اسلام به ایران زبان عربی ، زبان حکومت و دین شد ، اما زبان فارسی دری که تحول یافته فارسی میانه (پهلوی) بود همچنان در میان عامه مردم در اکثر نقاط ایران رواج داشت . حتی به مرور زمان ، بسیاری از اعراب مهاجر به میهن ما ، جذب زبان فارسی و فرهنگ ایرانی شدند .

۲۶- با تاسیس حکومت های ایرانی در سده سوم هجری زبان فارسی چه جایگاهی یافت ؟
تاسیس حکومت های ایرانی در سده سوم هجری ، سرآغازی بر توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی بود . یعقوب لیث که امیری میهن دوست و علاقمند به فرهنگ ایرانی بود ، شاعران را به سرودن شعر فارسی تشویق نمود .

۲۷- سرآغاز توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی پس از ورود اسلام به ایران چه زمانی بود ؟
تاسیس حکومت های ایرانی در سده سوم هجری سرآغازی بر توجه و حمایت رسمی از زبان و ادب فارسی بود .

۲۸- زبان و ادب فارسی در زمان حکومت کدام سلسله ایرانی اوج گرفت ؟
در عصر (سامانیان) زبان و ادب فارسی اوج گرفت .

۲۹- وضعیت زبان و ادب فارسی را در زمان (سامانیان) بنویسید .

زبان و ادب فارسی در زمان سامانیان اوج گرفت . امیران و وزیران ایران دوست و فرهنگ پرور سامانی زحمات فراوانی برای ترویج این زبان کشیدند . آنان شاعران و نویسندگان فارسی گو را تشویق و حمایت کردند . زبان فارسی در دوره سامانیان به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت .

۳۰- کدام شاعران ایرانی در زمان سامانیان زندگی می کردند ؟

رودکی پدر شعر فارسی ، در زمان سامانیان می زیست و مورد حمایت دربار سامانی بود . حکیم ابوالقاسم فردوسی نیز در اواخر دوره سامانی شروع به سرودن شاهنامه کرد . او پس از سقوط سامانیان ، شاهنامه را به سلطان محمود غزنوی تقدیم کرد ، اما سلطان قدر خدمت این شاعر بزرگ را ندانست و او را آزرده خاطر ساخت .

۳۱- زبان علمی دوره سامانیان چه بود و کدام کتاب ها در آن زمان ترجمه و تالیف شدند ؟

زبان فارسی در دوره سامانیان به عنوان زبان علم و دین در کنار زبان عربی قرار گرفت و چندین اثر علمی و دینی به زبان فارسی تالیف و ترجمه شد . ترجمه و تلخیص (تاریخ طبری) با عنوان (تاریخ بلعمی) ، و ترجمه (تفسیر طبری برقرآن) از آن جمله اند . همچنین نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی با عنوان (حدود العالم من المشرق الی المغرب) نگارش یافت .

۳۲- نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی در چه زمانی در ایران نوشته شد و نام آن چیست ؟
نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی با عنوان (حدود العالم من المشرق الی المغرب) در دوره سامانیان در ایران نگارش یافت .

۳۳- نقش سلسله های ایرانی به ویژه سامانیان و آل بویه در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی چه بود ؟
سلسله های ایرانی به ویژه سامانیان و آل بویه در رونق و شکوفایی علمی و فرهنگی عصر خود سهم بسزایی داشتند : (دلایل رونق و شکوفایی)

۱- امیران و وزیران فرهنگ پرور این سلسله ها از یک سو ، عالمان را از نظر مادی و معنوی حمایت می کردند .

۲- و از سوی دیگر ، مدارا و اجتناب از تعصب و تنگ نظری ، شرایطی را فراهم ساخته بود که اهل علم ، و اندیشمندان پیرو مذاهب و ادیان مختلف در آسایش و امنیت کامل فعالیت کنند .

۳۴- در سده های نخست هجری وضع مراکز آموزشی در ایران چگونه بود ؟

در سده های نخستین هجری ، مساجد ، مهمترین مراکز آموزشی بودند و در مساجد بیشتر شهر های ایران حلقه های درسی بزرگی تشکیل می شد و به تدریج مدرسه هایی نیز در شهر های بزرگ به وجود آمد . از تجربیات و نهادهای آموزشی دوره باستان نیز استفاده می شد . مرکز پزشکی جندی شاپور که در زمان ساسانیان آغاز به کار کرده بود ، تا قرن سوم هجری به فعالیت خود ادامه داد .

۳۵- ایرانیان از ابتدای ورود اسلام به ایران به تدوین و ترویج کدام معارف پرداختند ؟

ایرانیان از گذشته های دور به خردورزی و علم دوستی شهرت داشتند . از ابتدای ورود اسلام به ایران ، برخی از ایرانیان که مسلمان شدند ، به ترویج معارف اسلامی ، شامل علوم قرآنی ، حدیث ، فقه ، کلام اهتمام ورزیدند . پس از سده های سوم و چهارم هجری که جمعیت کثیری از مردم ایران مسلمان شدند ، توجه به علوم و معارف اسلامی افزایش یافت .

۳۶- فلاسفه بزرگ ایرانی را در دوره اسلامی نام برده و فعالیت های علمی آنان را بنویسید .

- ۱- ابونصر محمد بن محمد ، معروف به فارابی (۲۵۷ - ۳۳۸ ق) فیلسوف بزرگ ایرانی از خراسان به بغداد رفت و سپس در دمشق سکونت کرد . او (فلسفه مشایی) را که تلفیقی از (جهان بینی اسلامی و فلسفه ارسطویی و نوافلاطونی) بود ، پایه گذاری کرد . ارسطو که ملقب به (معلم اول) است ، فارابی را (معلم دوم) می خوانند . ابن سینا ، او را استاد خود دانسته و (ابن رشد) و دیگر فیلسوفان احترام زیادی برای او قائل شده اند .
 - ۲- بدون شك ابوعلی سینا (۳۷۰ - ۴۲۸ ق) برجسته ترین فیلسوف ایران و جهان اسلام است که فلسفه مشایی را به اوج رساند . ابن سینا پس از مهاجرت از زادگاه خود بخارا ، در شهر های مختلف ایران به ویژه ری ، اصفهان ، همدان به فعالیت علمی و درمان بیماران پرداخت . این اندیشمند بزرگ ایرانی در طول زندگی خود بیش از ۱۰۰ اثر علمی بر جا گذاشت که نیمی از آنها در مورد فلسفه و نیمی در علوم دیگر است .
- کتاب شفا ، یکی از بزرگترین دایره المعارف های علمی است که به دست این دانشمند عظیم القدر نوشته شده و در آن ، علاوه بر فلسفه ، به علوم طبیعی و ریاضی پرداخته است . ابن سینا برای نخستین بار در (دانشنامه علایی) یک دوره فلسفه را به زبان فارسی تألیف کرده است . این اثر ، سهم بسزایی در مطرح ساختن زبان فارسی به عنوان زبان علم داشت .

۳۷- کدام دانشمند ایرانی فلسفه مشایی را پایه گذاری کرد ؟ (فارابی)

۳۸- منظور از (فلسفه مشایی) چیست ؟

فلسفه مشایی تلفیقی از (جهان بینی اسلامی و فلسفه ارسطویی و نوافلاطونی) بود .

۳۹- چه کسی لقب (معلم اول) داشت ؟ (ارسطو)

۴۰- لقب فارابی چه بود ؟ (معلم دوم)

۴۱- فارابی دارای چه موقعیتی در بین فلاسفه بود ؟ ابن سینا ، او را استاد خود دانسته و

(ابن رشد) و دیگر فیلسوفان احترام زیادی برای او قائل شده اند .

۴۲- چه کسی فلسفه مشایی را به اوج رساند ؟ بدون شك ابوعلی سینا (۳۷۰- ۴۲۸ ق) برجسته ترین

فیلسوف ایران و جهان اسلام است که فلسفه مشایی را به اوج رساند .

۴۳- ابن سینا چه آثاری از خود به جا گذاشت ؟ این اندیشمند بزرگ ایرانی در طول زندگی خود

بیش از ۱۰۰ اثر علمی بر جا گذاشت که نیمی از آنها در مورد فلسفه و نیمی در علوم دیگر است .

۴۴- موضوع کتاب شفا چیست و چه کسی آن را تألیف کرده است ؟ کتاب شفا که ابن سینا آن را

تألیف کرده است ، یکی از بزرگترین دایره المعارف های علمی است که به دست این دانشمند عظیم

القدر نوشته شده و در آن ، علاوه بر فلسفه ، به (علوم طبیعی) و (ریاضی) پرداخته است .

۴۵- ابن سینا برای نخستین بار در چه کتابی ، یک دوره فلسفه را به زبان فارسی نوشته است ؟

(دانشنامه علایی)

۴۶- کدام کتاب ابن سینا سهم بسزایی در مطرح ساختن زبان فارسی به عنوان زبان علم داشت ؟

(دانشنامه علایی) ، (سهم بسزایی در مطرح ساختن زبان فارسی به عنوان زبان علم داشت) .

۴۷- کدام کتاب سهم بسزایی در مطرح ساختن (زبان فارسی به عنوان زبان علم) داشت ؟

کتاب (دانشنامه علایی) ، تألیف ابن سینا .

۴۸- **پشتوانه پیشرفت ریاضیات و نجوم در دوره اسلامی چه بود ؟** ریاضیات و نجوم در دوران اسلامی به **پشتوانه (دانش و مهارت هایی که از تمدن ایران) و (سایر تمدن های باستانی)** به **(تمدن اسلامی)** انتقال یافته بود ، پیشرفت خارق العاده ای یافت . تعداد قابل توجهی از **ریاضی دانان و منجمان ایرانی** به خدمت **عباسیان** درآمدند و در **رصدخانه بغداد** به فعالیت پرداختند .

۴۹- **یکی از برجسته ترین دانشمندان عصر طلایی تمدن ایرانی- اسلامی را با کارهای علمی او بنویسید.** یکی از برجسته ترین دانشمندان عصر طلایی تمدن ایرانی اسلامی ، **ابوریحان محمد بن احمد بیرونی** است (۳۶۲ خوارزم . ۴۴۰ ق غزنه) . او در **ریاضیات ، نجوم ، گاهشماری ، جغرافیا ، هندشناسی ،** مقام والایی داشت و به **زبان های فارسی ، عربی ، سانسکریت** مسلط بود و آثار ارزنده ای در این زمینه ها تالیف کرد . **ابزارها و روش های ابداعی او برای تعیین طول و عرض جغرافیایی و اندازه گیری فاصله میان شهرها جالب توجه است .**

۵۰- **علم پزشکی چگونه به دوره اسلامی انتقال یافت و نخستین آثار مستقل پزشکی چگونه نوشته شد ؟** (**دانش پزشکی ایران باستان**) از طریق **دانشگاه جندی شاپور** به دوره اسلامی انتقال یافت و نخستین **آثار مستقل پزشکی عصر اسلامی به دست استادان آن مدرسه نوشته شد .**

جرجیس بن جبرائیل (د پس از ۱۵۲ ق) رئیس **دانشگاه جندی شاپور**، **پزشک پر آوازه ایرانی به بغداد رفت** و به دنبال او **گروه دیگری از پزشکان آن مرکز علمی ، راهی مرکز خلافت عباسی شدند .**

۵۱- **کارهای علمی محمد زکریای رازی دانشمند ایرانی را بنویسید .**

محمد زکریای رازی (۲۵۱ - ۳۱۳ ق) **پزشک ، شیمی دان ، فیلسوف ایرانی** که آثار ماندگاری در زمینه **پزشکی ، شیمی ، فلسفه** به جا گذاشت و به عنوان **کاشف الكل و جوهر گوگرد (اسید سولفوریک)** مشهور شد . (**جورج سارتن**) **پدر تاریخ علم ، زکریای رازی را (بزرگ ترین پزشک اسلام و قرون وسطا)** شمرده است . او **رساله آبله و سرخک (الجدری والحصبه)** را نوشته که حاوی **کهن ترین توصیف درباره بیماری آبله** است و اثر ارزشمندی در علم پزشکی است .

۵۲- **نظربسیاری از صاحب نظران (تاریخ علم) در مورد ابن سینا چیست ؟**

به اعتقاد بسیاری از صاحب نظران تاریخ علم ، **ابن سینا یکی از برجسته ترین پزشکان تاریخ علم پزشکی است . دایره المعارف پزشکی ابن سینا با عنوان (قانون)** نه تنها در ایران و جهان اسلام ، در **اروپا نیز تا چندین قرن به عنوان یک منبع و مرجع معتبر پزشکی باقی ماند .**

۵۳- ایرانیان در دوره اسلامی در کدام فنون مهارت های خود را نشان دادند ؟
ایرانیان مسلمان به اتکای تجربیات کهن خویش در ساخت ابزار جنگی ، حفر قنات ، ایجاد بناهای مختلف
مانند : مساجد ، پل ها ، سدها ، مهارت خود را نشان دادند . دانش و مهارت های ایرانیان باستان به
شکل های مختلف به دوره اسلامی منتقل شد .

۵۴- وضع دریانوردی و تجارت دریایی مسلمانان در دوره اسلامی چگونه بود ؟
به هنگام سقوط ساسانیان ، بنادر ایرانی در سواحل خلیج فارس ، دریای عمان ، دریای سرخ ، آباد و پر
رونق بودند . در قرون نخستین هجری در نتیجه یکپارچگی جغرافیای جهان اسلام ، تجارت در مسیرهای
زمینی و دریایی توسعه چشمگیری یافت . دریا نوردان و بازرگانان ایرانی به اتکای دانش و تجربیات
فراوانی که در این زمینه داشتند ، فعالیت خود را گسترش دادند . در فاصله سده های سوم تا پنجم
هجری تجارت دریایی خلیج فارس با هندوستان ، چین ، جنوب شرق آسیا ، حوزه شرق آفریقا گسترش
یافت و اسلام توسط بازرگانان و دریانوردان ایرانی به آن سرزمین ها راه یافت . در این سده ها مراکز
شهری در سواحل خلیج فارس رونق یافتند و بندر سیراف به یکی از مراکز مهم مبادلات اقتصادی منطقه ای
جهانی تبدیل شد .

پایان درس ۹